

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 22. avgust 2012.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 22. avgusta 2012.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO PETOM ZAHTJEVU OPTUŽENOG ZA IZDAVANJE
OBAVEZUJUĆEG NALOGA (ZA SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE)**

Tužilaštvo

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Vlada Sjedinjenih Američkih Država

posredstvom ambasade Sjedinjenih
Američkih Država u Holandiji, u Haagu

Optuženi

g. Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po Petom zahtjevu za izdavanje obavezujućeg naloga: Sjedinjene Američke Države, koji je optuženi podnio 28. juna 2012. godine (dalje u tekstu: Zahtjev), i ovim donosi odluku u vezi s tim.

I. Proceduralni kontekst i argumentacija

1. Optuženi u Zahtjevu traži od Vijeća da na osnovu člana 29 Statuta Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Statut) i pravila 54*bis* Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik) izda obavezujući nalog Sjedinjenim Američkim Državama (dalje u tekstu: SAD) da mu dostave "sve izvještaje ili telegrame vezane za sastanak između zamjenika pomoćnika državnog sekretara SAD Ralpa Johnsona i bosanskog predsjednika Alije Izetbegovića, održan 19. aprila 1992. godine ili približno tog datuma".¹ Konkretno, optuženi u Zahtjevu traži da mu se dostavi telegram koji je navodno sačinio Johnson i u kom se opisuje sastanak s Izetbegovićem, održan aprila 1992. u Sarajevu, i iz kog proizlazi da su SAD podstakle Izetbegovića da ne prihvati mirovni plan koji je predložio ambasador Cutileiro (dalje u tekstu: Cutileirov plan).²

2. Optuženi tvrdi da Zahtjev ispunjava uslove iznijete u pravilu 54*bis* Pravilnika, pošto je "konkretnan, odnosi se na relevantne i neophodne dokumente, i pošto je prije ponošenja Zahtjeva preuzeo mjere kako bi od SAD dobio pomoć".³ Optuženi tvrdi da njegov zahtjev ispunjava uslov konkretnosti, pošto je on naveo datum dokumenta i učesnike na sastanku, i time identifikovao dokument.⁴ Što se tiče uslova relevantnosti i neophodnosti, optuženi tvrdi da je zapisnik s tog sastanka relevantan da bi se dokazalo da on "nikad nije imao cilj da, bilo ratom, bilo drugim sredstvima, protjera Muslimane i da je zbog Muslimana, na podsticaj SAD, Cutileirov plan odbijen i da je izbio rat u Bosni".⁵

¹ Zahtjev, par. 1.

² Zahtjev, par. 12–13.

³ Zahtjev, par. 22.

⁴ Zahtjev, par. 23.

⁵ Zahtjev, par. 25.

Optuženi tvrdi da je dokument potreban zato što predstavlja "vjerodostojan prikaz, nastao u vrijeme događaja", kojim se može potkrijepiti njegov stav, kao i da se tim dokumentom može potkrijepiti Cutileirovo svjedočenje, a Cutileiro će, kako se očekuje, biti svjedok odbrane.⁶ Optuženi takođe tvrdi da je od SAD zatražio da mu taj dokument dostave dobrovoljno, ali da su SAD to odbile da učine.⁷

3. Dana 23. jula 2012. godine, na poziv Vijeća da odgovore na Zahtjev,⁸ SAD su dostavile Odgovor Sjedinjenih Američkih Država na Poziv Sjedinjenim Američkim Državama, koji je Pretresno Vijeće uputilo 10. jula 2012. godine (dalje u tekstu: Odgovor), u kojem su ustvrdile da Zahtjev treba odbiti.⁹ Sjedinjene Američke Države tvrde da Zahtjev ne ispunjava jedan od uslova iz pravila 54*bis*, naime uslov da je država kojoj je zahtjev upućen odbila saradnju.¹⁰ Naprotiv, SAD tvrde da su sve vrijeme saradivale s optuženim i da su mu, kao odgovor na zahtjev, dostavile traženi dokument, ali da se informacije koje optuženi traži naprosto ne mogu pronaći u njemu.¹¹ Kako tvrde SAD, u dotičnom dokumentu doslovno se prenose pojedini dijelovi zapisnika sa sastanka Johnsona i Izetbegovića, održanog u Sarajevu aprila 1992. godine.¹² Sjedinjene Američke Države tvrde da je taj sastanak održan kako bi se raspravljalo o "mogućnosti uspostavljanja diplomatskih odnosa i isporučivanja humanitarne pomoći u vidu hrane i ćebadi" i da je Izetbegović na tom sastanku, prema zapisniku, izrazio podršku Cutileirovom planu.¹³ Sjedinjene Američke Države tvrde da se, uprkos tvrdnjama optuženog, u tom zapisniku sa sastanka iz aprila 1992. godine ne nalaze nikakve druge informacije.¹⁴ Osim toga, SAD su stupile kontakt s Johnsonom, koji se sjeća samo jednog sastanka s Izetbegovićem, aprila 1992. godine, ali ne i drugih diskusija s njim o Cutileirovom planu.¹⁵ Sjedinjene Američke Države takođe tvrde da informacije koje optuženi traži, naime, te da su SAD navodno podstakle Izetbegovića da odbije Cutileirov

⁶ Zahtjev, par. 26.

⁷ Zahtjev, par. 28.

⁸ Poziv Sjedinjenim Američkim Državama, 10. juli 1012. godine.

⁹ Odgovor, str. 1, 6.

¹⁰ Odgovor, str. 1, 4.

¹¹ Odgovor, str. 1, 6.

¹² Odgovor, str. 2.

¹³ Odgovor, str. 2.

¹⁴ Odgovor, str. 2–3.

¹⁵ Odgovor, str. 3.

plan, "nisu ni relevantne ni potrebne da bi se utvrdilo da li je optuženi kriv po tačkama za koje se tereti".¹⁶ Sjedinjene Američke Države tvrde da optuženi nema povjerenja u njih i da osporava njihovu vjerodostojnost.¹⁷

II. Mjerodavno pravo

4. Prema članu 29 Statuta, države "moraju saradivati s Međunarodnim sudom u istrazi i krivičnom gonjenju osoba optuženih da su počinile teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava". To podrazumijeva i konkretnu obavezu da se "bez nepotrebnog odgađanja udovolj[i] svakom zahtjevu za pomoć ili nalogu koji je izdalo pretresno vijeće [a koji se odnosi na] [...] uručenje dokumenata".¹⁸

5. Strana koja traži da se izda nalog na osnovu pravila 54*bis* mora najprije da ispuni niz opštih uslova da bi takav nalog mogao da se izda, i to: (i) u zahtjevu da se dostave dokumenti na osnovu pravila 54*bis* treba identificirati konkretne dokumente, a ne prosto navesti opštu kategoriju,¹⁹ (ii) traženi dokumenti moraju biti "relevantni za neko pitanje pokrenuto pred sudijom ili pretresnim vijećem" i "potrebni za pravično presuđivanje o toj stvari", kako bi Vijeće moglo da izda nalog za njihovo dostavljanje,²⁰ (iii) podnosilac zahtjeva mora pokazati da je učinio razuman napor da uvjeri državu da dobrovoljno dostavi tražene informacije,²¹ i (iv) taj zahtjev ne smije da predstavlja preveliko opterećenje za državu.²²

¹⁶ Odgovor, str. 5, 6.

¹⁷ Odgovor, str. 5.

¹⁸ Član 29(2)(c) Statuta.

¹⁹ *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-AR108*bis*.2, Odluka po Molbi Sjedinjenih Američkih Država za preispitivanje, 12. maj 2006. godine (dalje u tekstu: Odluka po Molbi SAD u predmetu *Milutinović*), par. 14–15; *Tužilac protiv Tihomira Blaškića*, predmet br. IT-95-14-AR108*bis*, Presuda po Zahtjevu Republike Hrvatske da se preispita Odluka Pretresnog vijeća II od 18. jula 1997. godine, 29. oktobar 1997. godine (dalje u tekstu: Odluka o preispitivanju u predmetu *Blaškić*), par. 32; *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, Odluka po Zahtjevu Republike Hrvatske za ponovno razmatranje obavezujućeg naloga za dostavu dokumenata, predmet br. IT-95-14/2-AR108*bis*, 9. septembar 1999. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Kordić*), par. 38–39.

²⁰ Pravilo 54*bis*(A)(ii) Pravilnika; Odluka o preispitivanju u predmetu *Blaškić*, par. 31, 32(ii); Odluka u predmetu *Kordić*, par. 40; Odluka po Molbi SAD u predmetu *Milutinović*, par. 21, 23, 25, 27.

²¹ Pravilo 54*bis*(A)(iii) Pravilnika; *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-T, Odluka po izmenjenom Zahtjevu Sretena Lukića na osnovu pravila 54*bis*, 29. septembar 2006. godine (dalje u tekstu: Odluka po Zahtjevu Sretena Lukića), par. 7.

²² Odluka o preispitivanju u predmetu *Blaškić*, par. 32(iii); Odluka u predmetu *Kordić*, par. 41.

6. Što se tiče tačke (i) gore, Žalbeno vijeće je konstatovalo da određena kategorija dokumenata može da se traži ako je "dovoljno jasno definisana da [državi] omogući laku identifikaciju" dokumenata koji u tu kategoriju spadaju.²³ Ako strana koja podnosi zahtjev ne može precizno da navede naziv, datum i autora traženih dokumenata, ali tražene dokumente može valjano da identifikuje, Pretresno vijeće, s obzirom na potrebu da obezbijedi pravično suđenje, može da dozvoli da se ti podaci ne navedu ukoliko se "uvjerilo da strana koja traži nalog postupa u dobroj vjeri i da nije u mogućnosti dostaviti te pojedinosti".²⁴

7. Što se tiče tačke (ii) gore, Pretresno vijeće ima diskreciono ovlaštenje da od slučaja do slučaja procjenjuje relevantnost traženih dokumenata.²⁵ Kad su odlučivala o tome da li su traženi dokumenti relevantni, veća su uzimala u obzir kriterije poput toga da li se oni odnose na "izuzetno važna" ili "aktuelna" pitanja u datom predmetu,²⁶ ili na "odbranu optuženog".²⁷ Što se tiče uslova neophodnosti, optuženi mora da pokaže da je traženi materijal neophodan za pravično presuđivanje o nekom pitanju pokrenutom na suđenju. Podnosilac zahtjeva ne mora dodatno da pokazuje da traženi materijal stvarno postoji, već samo da učini razuman napor da Pretresnom vijeću pokaže da on postoji.²⁸ Osim toga, od podnosioca zahtjeva se ne očekuje da pokaže da je iscrpeo sva druga moguća sredstva.²⁹ Stoga je razumno da se od podnosioca zahtjeva traži da pokaže da je ispunjen "jedan od sledeća dva elementa: 1) da je primenio dužnu revnost u nastojanju da tražene materijale pribavi negde drugde, ali ih i pored toga nije mogao pribaviti; ili 2) da informacije koje su pribavljene ili je trebalo da budu pribavljene iz drugih izvora nemaju

²³ Odluka po Molbi SAD u predmetu *Milutinović*, par. 15; Odluka o preispitivanju u predmetu *Blaškić*, par. 32; Odluka u predmetu *Kordić*, par. 39.

²⁴ Odluka o preispitivanju u predmetu *Blaškić*, par. 32.

²⁵ Odluka u predmetu *Kordić*, par. 40.

²⁶ V. *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-PT, Odluka po Drugom zahtevu Dragoljuba Ojdanića za izdavanje obavezujućih naloga na osnovu pravila *54bis*, 17. novembar 2005. godine, par. 21, 25; *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, Izdvojeno i saglasno mišljenje sudije Iaina Bonomyja u vezi s Odlukom po Zahtevu Dragoljuba Ojdanića za izdavanje obavezujućih naloga na osnovu pravila *54bis*, 23. mart 2005. godine.

²⁷ V. *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-PT, Odluka po zahtjevima optuženog da Pretresno vijeće II izda naloge *subpoena*, 3. jun 2005. godine, str. 4; Odluka po Zahtevu Sretena Lukića, par. 13.

²⁸ Odluka po Molbi SAD u predmetu *Milutinović*, par. 23.

²⁹ Odluka po Molbi SAD u predmetu *Milutinović*, par. 25.

dovoljnu dokaznu vrednost za pravično rešavanje nekog pitanja na suđenju, pa stoga iziskuju izdavanje naloga na osnovu pravila 54bis".³⁰

8. Što se tiče tačke (iii) gore, podnosilac zahtjeva ne može tražiti izdavanje naloga za dostavljanje dokumenata ako se nije prvo obratio državi koja ih, kako se pretpostavlja, posjeduje. Prema pravilu 54bis(A)(iii), podnosilac zahtjeva mora da objasni koje je korake preduzeo kako bi osigurao pomoć te države. On mora da pokaže da je, prije nego što je od Pretresnog vijeća zatražio izdavanje naloga, učinio razuman napor da uvjeri državu da dobrovoljno dostavi tražene informacije.³¹ Zato se pretresnom vijeću zahtjev da po službenoj dužnosti postupi prema članu 29 i pravilu 54bis može podnijeti tek kad neka država odbije da pruži traženu pomoć.³²

9. Konačno, što se tiče tačke (iv) gore, Žalbeno vijeće je zaključilo da "ključno pitanje nije da li je obaveza koja pada na države da pomognu Međunarodnom sudu u sakupljanju dokaza opterećujuća, nego da li je neopravdano opterećujuća, uzimajući u obzir uglavnom da li je teškoća u dostavljanju dokumenata neproporcionalna u odnosu na to da je taj proces 'strogo opravdan potrebama suđenja'".³³

III. Diskusija

10. Kao što je već rečeno, strana koja traži izdavanje obavezujućeg naloga na osnovu pravila 54bis mora da ispuni nekoliko uslova da bi vijeće uopšte moglo da izda takav nalog. Jedan od uslova jeste da traženi dokument mora biti relevantan za neko pitanje i potreban za pravično presuđivanje o toj stvari. Optuženi u Zahtjevu traži dokument kojim bi se potvrdila informacija koju je on dobio od Cutileira tokom Cutileirovog razgovora s pravnim savjetnikom optuženog 20. februara 2012. godine, naime, da su SAD aprila 1992. godine podstakle Izetbegovića da ne prihvati Cutileirov plan. Optuženi tvrdi da je ta informacija relevantna kako bi se pokazalo da on nikad nije imao cilj da, "bilo ratom, bilo drugim sredstvima, protjera Muslimane" i da je zbog Muslimana odbijen Cutileirov

³⁰ Odluka po Molbi SAD u predmetu *Milutinović*, par. 25.

³¹ Odluka po Zahtevu Sretna Lukića, par. 7.

³² Odluka po Molbi SAD u predmetu *Milutinović*, par. 32; Odluka o preispitivanju u predmetu *Blaškić*, par. 31.

³³ Odluka u predmetu *Kordić*, par. 41, gdje se poziva na Odluku o preispitivanju u predmetu *Blaškić*, par. 32.

plan i izbio rat u Bosni. Međutim, Vijeće konstatuje da pitanje ko je odgovoran za početak rata nije relevantno za tezu odbrane optuženog. Isto tako, ni nešto što je neki predstavnik SAD možda rekao Izetbegoviću o tome da li treba da prihvati Cutileirov plan ni na koji način nije relevantno ni za jedno pitanje pokrenuto u ovom predmetu, pa ni za individualnu krivičnu odgovornost optuženog, pošto je tokom ovog postupka već bilo govora o tome kako je Izetbegović odbio Cutileirov plan, i to nije sporno.³⁴

11. Što se tiče uslova neophodnosti, optuženi tvrdi da su te informacije neophodne za "vjerodostojan prikaz, nastao u vrijeme događaja", kojim se može potkrijepiti njegova tvrdnja da nikad nije imao cilj da "Muslimane i Hrvate protjera sa srpskih područja u Bosni" i potkrijepiti očekivano Cutileirovo svjedočenje.³⁵ Vijeće napominje da optuženi, s obzirom na uslov neophodnosti, mora da pokaže da je tražena informacija potrebna za pravično presuđivanje o nekom pitanju pokrenutom na suđenju. Međutim, pošto tražena informacija nije dovoljno relevantna, Vijeće smatra da ona nije neophodna za presuđivanje ni o jednom pitanju pokrenutom na suđenju. Stoga Vijeće konstatuje da zahtjev ne ispunjava ni uslov relevantnosti ni uslov neophodnosti iz pravila 54*bis*.

12. U pravilu 54*bis* iznijet je još jedan uslov za izdavanje obavezujućeg naloga, a to je da podnosilac zahtjeva dokaže da je učinio razuman napor da uvjeri državu da dobrovoljno dostavi tražene informacije, ali da je ta država to odbila da učini.³⁶ Sjedinjene Američke Države su optuženom, na njegov zahtjev, već dostavile jedan dokument, ali taj dokument ne sadrži informacije koje je pravni savjetnik optuženog dobio od Cutileira. Međutim, to se ne može protumačiti kao da su SAD odbile da dobrovoljno pomognu optuženom u vezi s njegovim zahtjevom. Naprotiv, Vijeće konstatuje da su SAD sve vrijeme pomagale optuženom u potrazi za dokumentima i dostavljanju dokumenata, odgovarajući tako na njegove brojne zahtjeve,³⁷ a to važi i za aktuelni zahtjev. S obzirom na to da Zahtjev ne ispunjava dva uslova iznijeta u pravilu

³⁴ V. P776, Svjedočenje Herberta Okuna u predmetu *Tužilac protiv Krajišnika*, predmet br. IT-00-39, T. 4324–4325; Patrick Treanor, T. 14411–14412 (8. juni 2011. godine).

³⁵ Zahtjev, par. 2, 3, 25, 26.

³⁶ Odluka po Molbi SAD u predmetu *Milutinović*, par. 32.

³⁷ V. Odluka po Trećem zahtjevu optuženog za izdavanje obavezujućeg naloga (Sjedinjene Američke Države), 17. februar 2011. godine.

54bis, Vijeće neće razmatrati ostale uslove i argumente koje je optuženi iznio u vezi s njima.

13. Vijeće je i ranije upozoravalo optuženog da se u istragama usredsrijedi na pitanja koja su direktno povezana s optužbama protiv njega i odbijalo zahtjeve za dostavljanje dokumenata u kojima on nije ispunio uslove relevantnosti i neophodnosti.³⁸ Vijeće i ovom prilikom ponavlja svoj stav da obavezujućim nalogima treba pribegavati samo ako se traže informacije koje su direktno relevantne za predmet i da se oni ne smiju koristiti kao taktičko sredstvo za privlačenje pažnje javnosti ili za iznošenje ličnih političkih stavova optuženog o ratu.

IV. Dispozitiv

14. S tim u skladu, Vijeće ovim, na osnovu člana 29 Statuta i pravila 54 i 54bis Pravilnika, **ODBIJA** Zahtjev.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavna engleska verzija.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 22. avgusta 2012.
U Haagu,
Holandija

[pečat Međunarodnog suda]

³⁸ V. Odluka po Zahtjevu optuženog za izdavanje obavezujućeg naloga (Kraljevina Saudijska Arabija), 30. juni 2011. godine; Odluka po Drugom zahtjevu optuženog za izdavanje obavezujućeg naloga (Vladi Islamske Republike Iran) i Zahtjevu za izdavanje naloga *subpoena* da se obavi razgovor s generalnim direktorom Sadeghijem, 10. maj 2011. godine; Odluka po Zahtjevu optuženog za izdavanje obavezujućeg naloga (Ujedinjene nacije i NATO), 11. februar 2011. godine.